

09-28-24

8 клас

Укр. література

Тема: Пісні літнього циклу.

Прочитати про русалки та
кунальські пісні - ст. 1, 2, 3, 4.

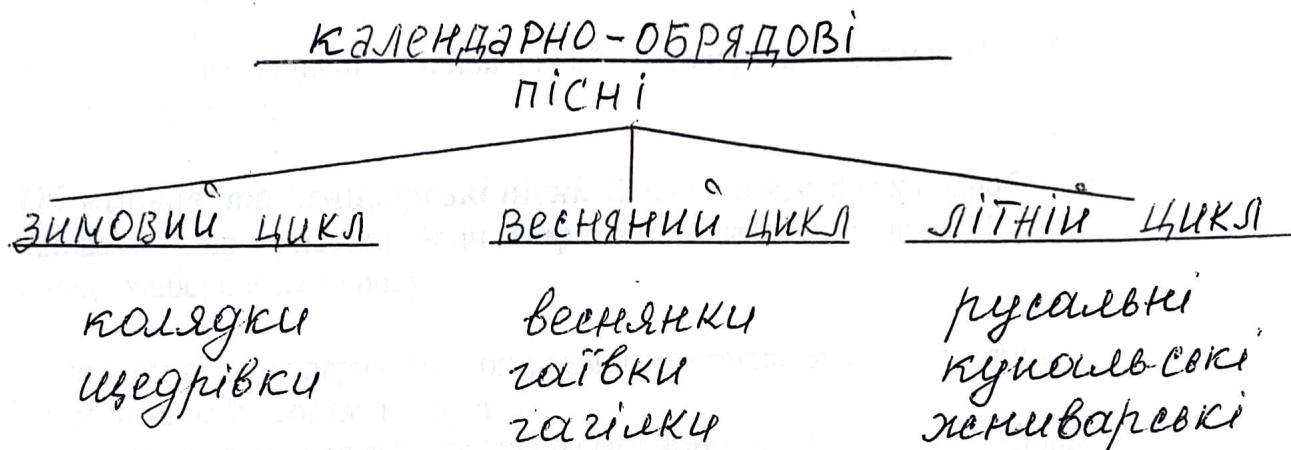
Прошу батьків підняти
перевірени мислєві
роботи!

Календарно-обрядові пісні.

Пісні літнього циклу.

Українська народна пісня тісно пов'язана з життям української людини й народу. Пісня супроводить людину через усі події її життя, від колиски і до останнього подиху. Пісня допомагала втримувати бадьорість духу, національну свідомість нашого народу упродовж довгих століть чужого ярма.

Обрядові пісні — це найдавніші пісні, які народ ще співає. Вони сягають часів перед прийняттям християнства. Обрядові пісні пов'язані з порами року, тобто з календарем. Вони пов'язані з різними святами та обрядами, із змінами робіт на хліборобському календарі.

До літнього циклу календарних пісень належать: русальні, купальські, жнивварські та обжинкові пісні.

Русальні пісні. Влітку українці відзначали багато свят. Серед них — Зелені Свята. Тиждень перед ними — Русальний тиждень.

Теми русальних пісень: про коротку нічку, прикрашання хати до свята (маївка), про русалок і мавок.

Хто ж такі русалки? Згідно з народними віруваннями, русалками ставали дівчата, які померли або втопилися. Дуже вродливі, мають довге чорне або зелене волосся. Душі вони не мають, а мають лише серце. В період Зелених Свят вони виходять з води, танцюють, співають, розчісують свої коси, полюють на гарних хлопців, заманюють їх своїми піснями, лоскочуть до смерті, а потім затягують у воду.

Хто такі мавки? Це душі померлих дітей. Мають світле волосся. Старі люди вірили, що не можна купатися в річці чи в озері до Зелених Свят. А як ідеш -

-2-

треба мати з собою полин і казати: “Мавко, мавко! На тобі полин, а від мене відлинь.”

Серед русальних пісень до нас дійшли: “Висиділа квочка”, “Вставайте рано, татку” та інші.

Купальські пісні (Петрівочні). Свято Купала, Купайла, традиційно святкували в ніч з 6-го на 7-ме липня. Саме в цей час найкоротші літні ночі. *Купальські пісні* — це переважно мрії дівчат про заміжжя, прощання з вільним дівочим життям, бо восени настає пора весіль. *Купайло* — язичницький Бог шлюбу. У цей день земля має найбільшу силу, яку віддає травам. Ось чому до схід сонця потрібно було збирати цілющі трави. Купальське дійство складається з багатьох елементів: плетіння вінків, запалювання вогнища і стрибання через нього, запалювання колеса і спалювання чоловічої льялки Купала. Відомі купальські пісні: “Пливи вінок”, “А ми рутоньку посієм”, “Маленька нічка-Петрівочка.”

Обжинкові та жнивварські пісні. Ці пісні пов'язані із хліборобськими жнивами (збір зернових). Вони завершують календарний цикл. Жнива — це кінець хліборобського року.

Теми пісень: пісня першому снопу, величання господаря та господині, возвеличення їхньої тяжкої праці.

До цієї групи пісень належать: “Ой на горі жита много”, “Дівка Явдошка” “Вийшли в поле косарі” (косарська).

русськымі піснями

Вставайте рано, татку

Вставайте рано, татку, (2)
Треба майити хатку.

Тото ваша робота, (2)
Бо днесь цвітна субота.

Прикрасити подвір'я, (2)
Бо днесь Свята неділя.

Прикрасити хатинку, (2)
Запросити родинку,

І братя, і сестриці (2)
До нашої світлиці.

Оби ся радовали, (2)
Вби батьків привитали,

Що тих років дожили, (2)
Та й хатку прикрасили,

Одвірки золотийкі, (2)
Ви, діточки ріднийкі

Зийдіться на пораду, (2)
На втіху і на раду.

Висиділа квочка

Висиділа Квочка Двое Куряточок
Гей Милий Боже Двое Куряточок*

Перше Куряточко Василькова Дочка
Друге Куряточко Сусідський Синочок

В Сусіди Синочка Вишита Сорочка
А хто ж її вишив Василькова Дочка

Пішли у Долину стали ся радити
Який тобі Галю Віночок купити

Купи ми Зелений Злотом позлочений
Злотом позлочений Барвінком (в)квітчаний

Кукальська пісня

На Святого Яна Собітку палиме

Приспів:
Ой Яне-Яне Святий Яне!

А палиме ми ей з Троякого Зілля
Єдно зілля маме то Божеє Древо
Друге зілля маме то Біла Лелия
Трете зілля маме то Кінська М'ята

А з Божого Древо Христу-пану кірка
А з Білою Лелиї Паненці Марії
А Кінська М'ята Парібкам на Свята

Пливи Вінок за Водю
Пливе Доля за Тобю
Пливи Вінок к Бережечку
Ік Рокитяному Кушечку

А ми Рутоньку посієм-посієм
Зеленю Руту Жовтий Цвіт посієм! | (2)

А ми Рутоньку поподем-поподем!
Зеленю Руту Жовтий Цвіт поподем! | (2)

А ми Рутоньку нарвемо-нарвемо!
Зеленю Руту Жовтий Цвіт нарвемо! | (2)

А ми Віночки сплетемо-сплетемо!
Зеленю Руту Жовтий Цвіт Сплетемо! | (2)

А ми Дівочок вберемо-вберемо!
Зеленю Руту Жовтий Цвіт Вберемо! | (2)

Маленька Нічка-Петрівочка
Не виспалася Одарочка
Рушнички ткала Біль білила
До теї Білі говорила

Ой Біле-біле-білесенька,
Кому ж Ти будеш Вірнесенька

Ой чи Попові чи Дякові
А чи Михайлу Молодому

Ой ні Попові ні Дякові
Тільки Михайлу Молодому